

מקורות התורה

11 - הלכה ונבואה - שיטת הרמב"ם

A] THE ERA OF PROPHECY

1. כי הגוים האלה אשר אפתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ושמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך: נביא מקרובך מאחריך כמני יקים לך ה' אלקיך אליו תשמעו: ככל אשר שאלת מעם ה' אלקיך בחרב ביום הקהל לאמר לא אסוף לשמע את קול ה' אלקי ואת האש הגדלה הזאת לא אראה עוד ולא אמות: ולאמר ה' אלי היטיבו אשר דברו: נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצוונו: והיה האיש אשר לא לשמע אל דברי אשר ידבר בשמי אנכי אדרש מעמו

דברים יח:ז-יט

- What is the halachic authority of any prophecy?

2. נמצאת אומר, שכל נביא שיעמוד אחר משה רבנו, אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו, כדי שנאמר אם נעשה אות נשמע לו לכל מה שיאמר; אלא מפני המצוה שצונו משה בתורה, ואמר אם נתן אות, "אליו, תשמעו" (דברים יח, טו): כמו שצונו לחתוך הדבר על פי שני עדים, ואף על פי שאין אנו יודעים אם אמת העידו אם שקר; כך מצוה לשמע מזה הנביא, אם האות אמת או בכשוף ולאט

רמב"ם הלכות יסודי התורה ח:ב

- What is the Jewish attitude towards 'miracle-workers'?
- What would be the Jewish response to a person who worked miracles to prove his/her nevuah and then told the people to break the Torah?

3. והנער שמואל משרת את ה' לפני עלי ודבר ה' הנה יקר בימים ההם אין חזון נפרץ

שמואל א' ג:א

4. תנו רבנן: ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל, ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, חוץ ממקרא מגילה

מגילה יד.

- When did the era of widespread prophecy start?

5. הרבה נביאים עמדו להם לישראל, כפלים כיוצאי מצרים, אלא נבואה שהוצרכה לדורות - נכתבה, ושלא הוצרכה - לא נכתבה

מגילה יד.

- What do these numbers say about access of ordinary people to Nevi'im?

6. משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרו לאנשי כנסת הגדולה ...

משנה מסכת אבות פרק א משנה א

7. וחגי זכריה ומלאכי סוף נביאים הוּוּ

בבא בתרא יד:

B] THE RAMBAM'S POSITION - HALACHA CAN NEVER BE DERIVED THROUGH PROPHECY

8. החלק הראשון, שיתנבא בשם ה' ויקרא ויזהיר על עבודתו ויאמר שה' הוסיף על המצות מצוה או גרע מהם מצוה מכל המצות שכלל אותם ספר התורה. ואין הבדל בין שיוסיף ויגרע במקראות או שיוסיף ויגרע בפירוש המקובל, ... או שישנה בקבלה איזה שינוי שיהיה אע"פ שפשטי הכתובים מסייעים אותו, כגון שיאמר שמה שנאמר בתורה (דברים כה"ב) וְקִצְתָּהּ אֶת-כַּפֶּה לֹא תִחֹס עֵינֶיךָ שהוא קציצת היד ממש ואינו קנס המבייש כמו שביארה הקבלה, וייחס דבר זה לנבואה ויאמר שה' אמר לי שזה שנ' וְקִצְתָּהּ אֶת כַּפֶּה הוא כפשטו, גם זה יומת בחנק לפי שהוא נביא שקר, ויחס לה' מה שלא אמר לו. וגם בזה אין לחוש לאות או מופת, לפי שהנביא שהפליא את כל באי העולם במופתיו ונתן ה' בלבינו אמתותו והאמונה בו כמו שהבטיח לו ה' בכך באמרו (שמות יט:ט) וְגַם-בְּךָ יֶאֱמְנוּ לְעוֹלָם, כבר הודיענו על פי ה' שלא תבוא מאת ה' שום תורה זולת זו, והוא אמרו לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא לְאָמֵר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׁמַיִמָה וכו' ולא מעבר לים היא וכו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך ולפיכך אמרו ע"ה אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה

הקדמת הרמב"ם למשנה

- What is 'sheker' about a Navi using his/her prophecy to answer a halachic question?

9. וכשתתאמת נבואת הנביא ... אם צוה לבטל איזו מצוה מכל מצוות עשה, או שצוה לעבור על אזהרה מן האזהרות מכל מצוות לא תעשה, חייבים לשמוע לו בכל דבריו, וכל העובר על דבריו חייב מיתה בידי שמים, חוץ מע"ז, והוא מאמר חכמים בתלמוד, בכל אם יאמר לך נביא עבור על דברי תורה שמע לו חוץ מע"ז, אבל בתנאי שלא יקבע זה לדורות ויאמר שה' צוה בזה לעשות כך וכך לדורות עולם, אלא שיצוה הוראת שעה ובזמן מסויים בלבד. ושואלים את הנביא עצמו בעת שיצוה לעבור על מצוה מכל המצוות שנצטוו בהם על ידי משה נביאו ע"ה, והוא עונה שעבירה זו אינה תמידית, אבל נעשנה עכשיו בלבד כדרך שעושים ב"ד בהוראת שעה, כמו שעשה אליהו בהר הכרמל שהקריב עולה בחוץ וכבר נבנה המקדש בירושלים, ומעשה זה יתחייב העושהו כרת אם עשהו שלא על פי נביא ... ואלו שאלוהו ע"ה כשהקריב בהר הכרמל ואמרו לו, מה תאמר, הנוכל לעשות כמעשה הזה לעולם, כי אז היה אומר שאסור, ושהמקריב בחוץ מחוייב כרת. אבל נעשה זאת עכשיו כדי לברר בכך שקרי נביאי הבעל ולבטל טענותיהם. וכמו שעשה אלישע בצוותו לישראל במלחמת מואב לכרות עצי פרי ... ולו שאלו את אלישע האם בטלה מצוה זו ומותר לנו להבא לכרות עצי פרי כשנצור על עיר, היה אומר שאסור לעשות כן, אבל נעשה זאת עכשיו

הקדמת הרמב"ם למשנה

- What is the underlying rationale behind the concept of *hora'at sha'ah* and what are its limitations?

10. וכל מה שתמצא במקרא מדברי הנביאים נגד מצוה מן המצוות הנה היסוד הזה מפתח לכולם. ובוזה בלבד נבדל הנביא משאר בני אדם בתורה, אבל בעיון ובדין ובחקירה בדיני התורה הרי הוא כשאר החכמים הדומים לו שאינם נביאים. ואם יפרש איזה פירוש, ויפרש מי שאינו נביא פירוש אחר, ויאמר הנביא 'אמר לי ה' כי פירושי הוא הנכון' אין שומעין לו. אלא אפילו אלף נביאים שכולם כאליהו ואלישע פירשו איזה פירוש, ואלף חכמים וחכם פירשו היפך אותו הפירוש, אחרי רבים להטות, ועושים כדברי האלף חכמים וחכם, לא כדברי האלף נביאים המופלגים ... שאין תוספת וגרעון בתורה מצד הנבואה בשום פנים. וכן אם אמר הנביא שה' אמר לו כי הפסק במצוה פלונית כך, ושדינו של פלוני הוא הנכון, הרי אותו הנביא נהרג לפי שהוא נביא שקר כמו שביארנו, לפי שאין תורה אחרי השליח הראשון ואין תוספת ואין גרעון - לא בשמים היא ולא המחננו ה' אל הנביאים אלא המחננו אל החכמים בעלי הדין, לא אמר ו'באת אל הנביא', אלא אמר ו'באת אל הכהנים הלויים ואל השופט, וכבר האריכו חכמים בענין זה מאד מאד והוא הנכון

הקדמת הרמב"ם למשנה

- Think of Talmudic sources in that we saw on the last sheet which back up this psak of the Rambam

11. א"ל: האלהים!! אי אמר לי יהושע בן נון משמיה, לא צייתנא ליה!

חולין קדו.

12. ורב יוסף אמר רב כהנא אמר רב: אם יבא אליהו ויאמר אין חולצין במנעל - שומעין לו, אין חולצין בסנדל - אין שומעין לו

בבמות קב.

13. מאי דכתיב (ישעיהו א:כח) וְעֵזְבֵי ה' יִכְלְוּ - זה המניח ספר תורה ויוצא. רבי אבהו נפיק בין גברא לגברא. בעי רב פפאי: בין פסוקא לפסוקא מהו? תיקו

ברכות ח.

14. **שנאמר הנני שולח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב וגו' - והשיב לז אצות על צניס וגו'. כלומר על החקים והמשפטים ישוה לז אצות עם לז צניס. שלל תהיכ עוד מחלוקת ציניכס. ונראה לי דמהכח רגילין לומר דתיק"ו שצמרו צגמרא היא נוטריקון **תשצי יתכן קושיות ולצעייות**, חע"פ שמשמעוהכ נ"ל 'תהא קאי'**

תוספות יום טוב מסכת עדויות פרק ח משנה ז'

15. יהא מונח עד שיבא אליהו

בבא מציעא ג.

• What is the role of Eliyahu in the future? Is he a Rabbi or a Navi or both?

16. כיצד? מצא טלית או קרדום בצד הגדר, הרי זה לא יגע בהם כגכ: דאס הדצר משתמר כגון טלית או קרדום צלד גדר, וכו' ספק אס הכינוו צעלים שס, לא יגע צכץ צין יש צו סימן צין אין צו סימן. עצר ונטלו והולכיו לציתו אס יש צו סימן יכריז, ואס אין צו סימן **יהא מונח עד שיצא אליהו**

שולחן ערוך חושן משפט הלכות אבידה ומציאה סימן רס סעיף י

• What role does Eliyahu play in halacha lema'aseh

EXTRA SOURCES: THE RAMBAM'S UNDERSTANDING OF THE NATURE OF NEVUAH

17. **והיסוד הששי** - הנבואה. והוא, לידע שזה המין האנושי ימצאו בו אנשים שיש להם טבעים מעלים מאד ושלמות רבה. ויכוננו נפשותיהם עד שיקבלו צורת השכל, ואחר כן ידבק אותו השכל האנושי בשכל הפועל, וישפע עליהם ממנו שפע נכבד. ואלה הם הנביאים, וזו היא הנבואה וזה ענינה. ובאור זה היסוד בשלמות יארך מאוד. ואין כוננתו להביא מופת על כל יסוד מהם, ולבאר לפני השגתו, לפי שזה הוא כלל החכמות כלן. ואמנם נזכרם על דרך ההודעה בלבד. ופסוקי התורה מעידים בנבואת נביאים רבים.

רמב"ם - הקדמה לפ' חלק, משנה סנבדרין

18. מיסודי הדת, לידע שיהאל מנבא את בני האדם; ואין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה, גבור במדותיו, ולא יהיה יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד, בעל דעה רחבה נכונה עד מאוד. אדם שהוא ממלא בכל המדות האלו, שלם בגופו, כשייכנס לפרדס וימשך באותן הענינות הגדולים הרחוקים, ותהיה לו דעת נכונה להבין ולהשיג, והוא מתקדש והולך פורש מדרכי כלל העם ההולכים במחשכי הזמן, והולך מורז עצמו ומלמד נפשו שלא תהיה לו מחשבה כלל באחד מדברים בטלים, ולא מהבלי הזמן ותחבולותיו, אלא דעתו תמיד פנויה למעלה, קשורה תחת הפסא, להבין באותן הצורות הקדושות הטהורות, ומסתכל בחכמתו שלהקדוש ברוך הוא בלה מצורה ראשונה עד טבור הארץ, ויידע מהם גדלו מיד רוח הקדוש שורה עליו.

ובעת שתנוח עליו הרוח תתערב נפשו במעלת המלאכים הנקראים אישים, ויהפך לאיש אחר, ויבין בדעתו שאינו כמות שהיה, אלא שנתעלה על מעלת שאר בני אדם החכמים: כמו שנאמר בשאיל, **והתנבית עמם; ונהפכת, לאיש אחר** (שמואל א' יו)

רמב"ם הלכות יסודי התורה ז:

19. כל הנביאים אין מתנבאין בכל עת שיקצו, אלא מכונני דעתו ויושבין שמחים וטובי לב ומתבודדין: שאין הנבואה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות, אלא מתוך שמחה. לפיכך בני הנביאים, לפנייהם נבל ותף וחליל וכנור, והם מבקשים הנבואה; וזה הוא שנאמר **והמה מתנבאים** (שמואל א' יח) כלומר מהלכין בדרך הנבואה עד שיינבאו, כמו שאתה אומר פלוני מתגדל

רמב"ם הלכות יסודי התורה ז:

20. אלו שהם מבקשים להתנבא, הם הנקראים בני הנביאים. ואף על פי שמכונני דעתו, אפשר שתשרה שכינה עליהן, ואפשר שלא תשרה

רמב"ם הלכות יסודי התורה ז:

21. THERE are as many different opinions concerning Prophecy as concerning the Eternity or Non-Eternity of the Universe. For we have shown that those who assume the existence of God as proved may be divided into three classes, according to the view they take of the question, whether the Universe is eternal or not. Similarly there are three different opinions on Prophecy.

1. Among those who believe in Prophecy, and even among our coreligionists, there are some ignorant people who think as follows: God selects any person He pleases, inspires him with the spirit of Prophecy, and entrusts him with a mission. It makes no difference whether that person be wise or stupid, old or young; provided he be, to some extent, morally good. For these people have not yet gone so far as to maintain that God might also inspire a wicked person with His spirit. They admit that this is impossible, unless God has previously caused him to improve his ways.

2. The philosophers hold that prophecy is a certain faculty of man in a state of perfection, which can only be obtained by study. Although the faculty is common to the whole race, yet it is not fully developed in each individual, either on account of the individual's defective constitution, or on account of some other external cause. This is the case with every faculty common to a class. It is only brought to a state of perfection in some individuals, and not in all; but it is impossible that it should not be perfect in some individual of the class; and if the perfection is of such a nature that it can only be produced by an agent, such an agent must exist. Accordingly, it is impossible that an ignorant person should be a prophet; or that a person being no prophet in the evening, should, unexpectedly on the following morning, find himself a prophet, as if prophecy were a thing that could be found unintentionally.

But if a person, perfect in his intellectual and moral faculties, and also perfect, as far as possible, in his imaginative faculty, prepares himself in the manner which will be described, **he must become a prophet; for prophecy is a natural faculty of man.** It is impossible that a man who has the capacity for prophecy should prepare himself for it without attaining it, just as it is impossible that a person with a healthy constitution should be fed well, and yet not properly assimilate his food; and the like.

3. The third view is that which is taught in Scripture, and which forms one of the principles of our religion. **It coincides with the opinion of the philosophers in all points except one.** For we believe that, even if one has the capacity for prophecy, and has duly prepared himself, it may yet happen that he does not actually prophesy. It is in that case **the will of God [that withholds from him the use of the faculty]**. According to my opinion, this fact is as exceptional as any other miracle, and acts in the same way. For the laws of Nature demand that every one should be a prophet, who has a proper physical constitution, and has been duly prepared as regards education and training. If such a person is not a prophet, he is in the same position as a person who, like Jeroboam (1 Kings xiii.), is deprived of the use of his hand, or of his eyes, as was the case with the army of Syria, in the history of Elisha (2 Kings vi. 18).

As for the principle which I laid down, that preparation and perfection of moral and rational faculties are the sine qua non, our Sages say exactly the same: "The spirit of prophecy only rests upon persons who are wise, strong, and rich." We have explained these words in our Commentary on the Mishnah, and in our large work. We stated there that the Sons of the Prophets were constantly engaged in preparation. That those who have prepared themselves may still be prevented from being prophets, may be inferred from the history of Baruch, the son of Nerijah; for he followed Jeremiah, who prepared and instructed him; and yet he hoped in vain for prophecy

As to the revelation on Mount Sinai, all saw the great fire, and heard the fearful thunderings, that caused such an extraordinary terror; but only those of them who were duly qualified were prophetically inspired, each one according to his capacities. Therefore it is said, "Come up unto the Lord, thou and Aaron, Nadab and Abihu." Moses rose to the highest degree of prophecy, according to the words, "And Moses alone shall come near the Lord." Aaron was below him, Nadab and Abihu below Aaron, and the seventy elders below Nadab and Abihu, and the rest below the latter, each one according to his degree of perfection. Similarly our Sages wrote: Moses had his own place and Aaron his own.

Moreh Nevuchim - 2:32

22. The existence of actions of purely incorporeal beings, in every case of change that does not originate in the mere combination of elements, is now firmly established. These actions do not depend on impact, or on a certain distance. They are termed "influence" (or "emanation"), on account of their similarity to a water-spring. The latter sends forth water in all directions, has no peculiar side for receiving or spending its contents: it springs forth on all sides, and continually waters both neighboring and distant places. In a similar manner incorporeal beings, in receiving power and imparting it to others, are not limited to a particular side, distance, or time. They act continually; and whenever an object is sufficiently prepared, it receives the effect of that continuous action, called "influence" (or "emanation").

God being incorporeal, and everything being the work of Him as the efficient cause, we say that the Universe has been created by the Divine influence, and that all changes in the Universe emanate from Him. **In the same sense we say that He caused wisdom to emanate from Him and to come upon the prophets.** In all such cases we merely wish to express that an incorporeal Being, whose action we call "influence," has produced a certain effect. The term "influence" has been considered applicable to the Creator on account of the similarity between His actions and those of a spring.

There is no better way of describing the action of an incorporeal being than by this analogy; and no term can be found that would accurately describe it. For it is as difficult to form an idea of that action as to form an idea of the incorporeal being itself. As we imagine only bodies or forces residing in bodies, so we only imagine actions possible when the agent is near, at a certain distance, and on a particular side. There are therefore persons who, on learning that God is incorporeal, or that He does not approach the object of His action, believe that He gives commands to angels, and that the latter carry them out by approach or direct contact, as is the case when we produce something. These persons thus imagine also the angels as bodies. Some of them, further, believe that God commands an action in words consisting, like ours, of letters and sound, and that thereby the action is done. All this is the work of the imagination, which is, in fact, identical with "evil inclination." For all our defects in speech or in character are either the direct or the indirect work of imagination.

Moreh Nevuchim 2:12